

تاثیر سرمایه‌های اجتماعی بر انعطاف پذیری زنجیره تامین و عملکرد سازمانی با در نظر گرفتن دو نقش تعدیل کننده و میانجی همسویی مدیریت زنجیره تامین بازاریابی و ظرفیت جذب

(مطالعه موردی شرکت خودروسازی ایران خودرو)

| تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۰۴/۰۳ | تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۰۶/۰۳ |

پویان قائمی

دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران. submissions94@gmail.com

چکیده

مهمترین هدف این تحقیق بررسی میزان تاثیرگذاری نقش سرمایه‌های اجتماعی در انعطاف پذیری زنجیره تامین و نیز عملکرد سازمانی می‌باشد. در این تحقیق همسویی مدیریت زنجیره تامین بازاریابی به عنوان متغیر تعدیل کننده و ظرفیت جذب به عنوان متغیر میانجی در نظر گرفته شده است. این تحقیق از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ روش توصیفی-تحلیلی با رویکرد علی می‌باشد. نمونه آماری با استفاده از فرمول کوکران شامل ۳۹۲ نفر از کارمندان شرکت خودروسازی ایران خودرو می‌باشد. پرسشنامه استاندارد گلکسی و همکاران (۲۰۲۰) برای جمع آوری اطلاعات استفاده شده است و روایی آن به شکل صوری و تحلیل عاملی با شاخص KMO معادل ۰/۹۲۸ و نیز پایایی آن معادل ۰/۹۳۸ به دست آمد که مورد تایید می‌باشد. با استفاده از تکنیک تحلیل مسیر، نتایج نشان می‌دهند که سرمایه‌های اجتماعی بر انعطاف پذیری زنجیره تامین تاثیر مثبت و معناداری دارد. همچنین سرمایه‌های اجتماعی به طور مستقیم بر ظرفیت جذب و نیز با در نظر گرفتن نقش تعدیلی همسویی مدیریت زنجیره تامین بازاریابی تاثیر معناداری دارد. ظرفیت جذب نیز بر انعطاف پذیری زنجیره تامین تاثیر مثبت و معناداری دارد. با در نظر گرفتن نقش تعدیلی همسویی مدیریت زنجیره تامین بازاریابی و نیز نقش میانجی ظرفیت جذب، سرمایه‌های اجتماعی نیز بر انعطاف پذیری تاثیر مثبت و معناداری دارد. در نهایت نیز انعطاف پذیری زنجیره تامین بر عملکرد سازمانی تاثیر مثبت و معناداری دارد. پیشنهادات کاربردی نیز در انتها ارائه شد.

واژگان کلیدی: سرمایه اجتماعی، انعطاف پذیری زنجیره تامین، متغیر میانجی ظرفیت جذب، متغیر تعدیل گر همسویی مدیریت زنجیره تامین بازاریابی، عملکرد سازمانی

مقدمه

در طول سالیان اخیر شرکت‌ها با توسعه بازارها و افزایش انتظارات مشتریان مواجه شده‌اند که آنها را ملزم به پیاده‌سازی بسیاری از فناوری‌ها و روش‌های مدیریتی پیشرفته مانند تولید ناب، تجارت جهانی، برونسپاری و مدیریت متمرکز کرده است. این فناوری‌ها و روش‌ها باعث ایجاد ارتباطات درونی گسترده و پیچیده‌ای میان تأمین‌کنندگان، تولیدکنندگان و فروشندگان در خصوص مواد اولیه، اطلاعات و جریان‌های مالی شده و در مجموع شبکه‌های زنجیره تأمین پیچیده‌ای را بوجود آورده است [۱].

تأمین‌کنندگان می‌توانند براساس نوع درخواست‌های متفاوت مرحله بعد انعطاف پذیر بوده و تغییرات از قبل پیش‌بینی شده را ارائه نمایند. پیدا کردن بهترین تأمین‌کننده با بهترین سناریوها یکی از نقاط بحرانی در مدیریت زنجیره تأمین و تصمیم‌گیرندگانی است که می‌خواهند این مشکل را با کمترین خطر حل کنند. در این راستا، برای هر تأمین‌کننده، تمام سناریوها باید مشخص شود و با توجه به اولویت تصمیم‌ها در سازمان، وزن برای هر معیار باید محاسبه شود. بنابراین داشتن سیاست‌های برای کنترل و کاهش اختلالات برای شرکت‌ها امری مهم و ضروری است [۲]. قبل از آن که سازمان‌ها روش‌های مؤثری برای کاهش و کنترل ریسک‌های زنجیره تأمین به کار گیرند لازم است مدیران طبقه بندی‌هایی از ابعاد و مؤلفه‌های تأثیرگذار بر ریسک‌های زنجیره تأمین را فراهم نمایند. شناسایی اجزاء مختلف این پدیده این امکان را فراهم می‌آورد تا مدیران بهتر بتوانند رویکردهای کاهش ریسک را برای سازمان خود اتخاذ نمایند [۳]. چوی و همکاران [۴] بیان داشته‌اند که ریسک زنجیره تأمین را می‌توان در ریسک‌های عملیاتی و اخلاقی جای داد. ریسک عملیاتی مربوط به اختلالات عادی در عملیات زنجیره تأمین می‌باشد، در حالیکه ریسک‌های مربوط به اختلال عمدتاً مربوط به حوادثی با اثرات زیاد است. شیوع اپیدمی کرونا نوع دیگری از ریسک‌های زنجیره تأمین می‌باشد که تهدیداتی را برای شرکت‌ها به ارمغان داشته است [۵]. استحکام زنجیره تأمین در عملکرد برنامه ریزی شده به اثرات اختلال مربوط می‌شود [۶]. انعطاف پذیری نیز به توانایی زنجیره تأمین در بازیابی عملکرد پس از جذب اثرات اختلال مربوط است [۷]. در عصر حاضر، با توجه به پیچیدگی‌های موجود در بازار و همچنین تغییر و تحولات زیادی که در محیط کاری صورت می‌گیرد، رقابت پذیری بیش از هر چیز به

مؤلفه‌های جانبی و مدیریت صحیح تولید به ویژه انعطاف پذیری تولید نیازمند است. قابلیت‌های پویا و راهبردهایی همچون راهبرد مدیریت تنوع محصول می‌تواند انعطاف پذیری تولید و به تبع آن بهبود عملکرد را برای شرکت‌ها به ارمغان آورد [۸]. انعطاف پذیری تولید، قابلیت داخلی یک واحد تولیدی را برای انطباق با تغییرات را بدون هزینه‌های بالا، ارزیابی می‌کند. انعطاف پذیری تولید همچنین توانایی ایجاد تغییرات در فرآیند تولید برای رفع نیازهای آتی تشخیص داده شده مشتریان تلقی می‌شود [۹]. شایان ذکر است هر سازمانی اعم از شرکت‌های بزرگ، شرکت‌های دولتی یا کسب و کارهای کوچک موجود در شهرک‌های صنعتی تمایل دارند خواسته‌های سهامداران گوناگون را برآورده سازند، بنابراین نیازمند مواد، تجهیزات، تسهیلات و تأمین‌کنندگانی از سازمان‌های دیگر است. عملکرد یک سازمان به وسیله فعالیت‌های سایر سازمان‌هایی که زنجیره تأمین را تشکیل می‌دهند، تحت تأثیر قرار می‌گیرد. در شرایط بحرانی انعطاف پذیری و استحکام زنجیره تأمین با کمبودهایی در تأمین روبرو می‌شود که ممکن است تولید متوقف شود [۱۰]. در این میان صنعت خوردوسازی ایران خودرو نیز به عنوان یکی از مهمترین زیرمجموعه‌های صنعت تولیدی کشور می‌باشد. نظر به اهمیت تولیدات این شرکت از لحاظ کیفیت، ایمنی و مسائل زیست محیطی و نیز برآورده نمودن هرچه موثرتر تقاضای مشتریان با سرعت و با کیفیت بالا، انتخاب یک زنجیره تأمین مناسب برای این شرکت یک امر ضروری است. بنابراین در این تحقیق تأثیر سرمایه اجتماعی بر انعطاف پذیری زنجیره تأمین با نقش میانجی ظرفیت جذب و نقش تعدیلی همسویی مدیریت بازاریابی زنجیره تأمین و نیز بر عملکرد سازمانی مورد بررسی قرار گرفت.

مرور ادبیات پژوهش

سرمایه اجتماعی

به پیوندها و ارتباطات میان اعضای یک شبکه به عنوان منبع با ارزش اشاره دارد که با خلق هنجارها و اعتماد متقابل موجب تحقق اهداف اعضا می‌شود.

ظرفیت جذب

توانایی شرکت در تشخیص ارزش چیزهای جدید، اطلاعات خارجی و جذب و به کارگیری آنها برای اهداف تجاری شرکت است. ظرفیت جذب و ظرفیت نوآوری تا حد زیادی در هم پیچیده و به هم وابسته هستند. در

واقع، ظرفیت جذب یکی از ابعاد ظرفیت نوآوری در ارتباط با شناسایی، ارزیابی، اکتساب و یکپارچه سازی دانش خارجی به حساب می‌آید و مفهومی است که نقش مهمی را در مطالعات نوآوری و رقابت‌پذیری ایفا کرده و نتایج سازمانی وسیعی را دنبال می‌کند.

بازاریابی-مدیریت زنجیره تامین

مدیریت زنجیره تامین فرآیند و فعالیت‌های تامین مواد اولیه یا اجزای سازمانی است که شرکت برای ایجاد یک محصول یا خدمات و ارائه آن به مشتریان نیاز دارد. هدف مدیریت زنجیره تامین، بهبود عملکرد زنجیره تامین و دستیابی به رضایت مشتریان (افزایش رقابت‌پذیری) می‌باشد.

انعطاف‌پذیری زنجیره تامین

انعطاف‌پذیری زنجیره تامین، توانایی شرکت را برای سازماندهی فرآیندهای تولید خود به منظور تولید انواع مختلف محصولات در واکنش به تغییرات غیرمنتظره در محیط کسب و کار، با حداقل جریمه از لحاظ زمان، تلاش، هزینه، یا عملکرد تعیین می‌کند.

عملکرد سازمانی

عملکرد سازمانی به چگونگی مأموریت‌ها و وظایف و فعالیت‌های سازمانی و نتایج آنها اطلاق می‌شود. این مفهوم ارزش مورد انتظار سازمان تعریف می‌شود که یک فرد در یک دوره از زمان انجام می‌دهد. هر سازمانی برای نیل به عملکرد سازمانی مطلوب در جستجوی راه‌هایی است تا محیط را برای کارکنان مساعد سازد. تا به درجه‌ای از توانایی برسند که تأثیرگذاری بیش‌تری بر روی کارشان داشته باشند.

پیشینه تحقیق

صلاحی [۱۱] به ارائه الگویی با هدف کاهش هزینه ریسک زنجیره تامین با رویکرد ترکیبی پرداخت. در همین راستا، در این تحقیق با ارائه و حل الگوی ترکیبی دیمتل فازی-الگوریتم ژنتیک به بررسی هزینه ریسک زنجیره تامین پرداخته شده است. در ابتدا یک مدل ریاضی با تأکید بر کاهش هزینه با در نظر گرفتن پارامتر اختلال بر روی زنجیره طراحی گردیده، سپس روابط بین اختلالات از طریق تکنیک دیمتل فازی فرموله شده، و مدل با استفاده از الگوریتم ژنتیک حل شده است. در این تحقیق به بررسی تأثیر چهار اختلال بر روی هزینه‌های زنجیره تامین پرداخته شده و اختلال‌ها براساس هزینه‌هایی که به زنجیره اعمال می‌کنند رتبه

بندی شده‌اند. نتایج نشان می‌دهد که به ترتیب مهمترین اختلالات زنجیره تامین شامل اختلال مربوط به بلایای طبیعی، تامین، حمل و نقل و تقاضا می‌باشد. ال باز و رول [۱۲] به این موضوع پرداختند که آیا شیوه‌های مدیریت ریسک زنجیره تامین بر اثرات اختلال در انعطاف‌پذیری و استحکام زنجیره تامین را کاهش می‌دهند؟ آن‌ها با استفاده از مدل معادلات ساختاری بر روی داده‌های نظرسنجی شده از ۴۷۰ شرکت فرانسوی، به این نتیجه دست یافتند که اصول اساسی دیدگاه مبتنی بر منابع و تئوری‌های پردازش اطلاعات سازمانی در مورد ترکیب منابع پویا برای عدم قطعیت عدم ایجاد اختلال است. علاوه بر این، یافته‌ها نقش واسطه‌ای روش‌های SCRM و نقش برجسته آن‌ها در تقویت انعطاف‌پذیری و مقاومت زنجیره تامین را نشان می‌دهد. به طور کلی، با ارائه ارزیابی تجربی از یک چارچوب جامع SCRM، این تحقیق به ادبیات موجود کمک می‌کند و راه‌های بیشتری برای تحقیق پیشنهاد می‌کند. درخشی خواجه و جبارزاده [۱۳] عوامل تأثیرگذار بر تاب‌آوری زنجیره تامین را بررسی کردند. نتایج به‌دست‌آمده شامل ۸۳ کد است که در سه مقوله و ده بُعد طبقه‌بندی شده‌اند. در نهایت به کمک این نتایج و روابط بین آن‌ها، مدل علی عوامل تأثیرگذار بر تاب‌آوری زنجیره تامین، توسعه داده شده است. نمودار تهیه شده در این پژوهش، دید کلی با در نظر گرفتن پویایی پارامترهای تأثیرگذار بر سیاست‌گذاری در اختیار مدیران زنجیره تامین قرار می‌دهد. مؤلفه‌های اصلی مؤثر جهت کاهش زمان بهبود و افزایش تاب‌آوری بنا به مطالعات میدانی شناسایی شده‌اند که در این میان به اهمیت بخش مدیریت ریسک در تاب‌آوری پی برده شد که توسط چابکی، مهندسی مجدد، یکپارچگی و انعطاف‌پذیری زنجیره تامین با سرمایه‌گذاری در توسعه رشد و یادگیری سازمان تقویت می‌شود. فکور [۱۴] به اندازه‌گیری انعطاف‌پذیری زنجیره تامین با استفاده از تئوری سیستم‌های خاکستری پرداخت. برای این منظور انعطاف‌پذیری شرکت خودروسازی آلفا که در صنعت خودرو ایران فعالیت می‌کند، اندازه‌گیری شده است. نتایج تحقیق گویای آن است که مشکلات بخش توزیع و محدودیت‌های منبع‌یابی جدی‌ترین نقاط آسیب‌پذیری هستند که شرکت خودروسازی آلفا را تهدید می‌کنند. بنابراین شرکت باید با انتخاب مجموعه‌ای مناسب از توانمندی‌ها، جهت بهبود انعطاف‌پذیری خود برنامه‌ریزی نماید. همچنین اثربخشی، انعطاف‌پذیری در تامین و انعطاف‌پذیری در

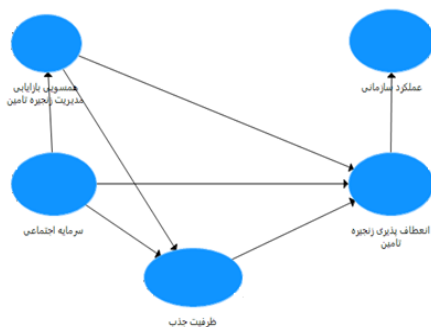
سازمانی مرتبط است و به طور تجربی از ارزش پیشنهادی انعطاف‌پذیری زنجیره تامین برای استراتژی شرکت پشتیبانی می‌کند. بر این اساس، کار آن‌ها تاکید می‌کند که هم ظرفیت جذب و هم همسویی مدیریت زنجیره تامین بازاریابی و تامین برای درک ارزش واقعی سرمایه اجتماعی برای انعطاف‌پذیری زنجیره تامین و عملکرد متعاقب آن ضروری است.

فرضیه‌ها و مدل مفهومی تحقیق

در این تحقیق نظر به وجود ۵ متغیر اصلی و با توجه به مبانی نظری و پیشینه تحقیق، فرضیه‌های تحقیق به صورت زیر می‌باشد:

- H_{1a}: سرمایه اجتماعی یک شرکت بر ظرفیت جذب آن تاثیر دارد.
- H_{1b}: سرمایه اجتماعی یک شرکت بر انعطاف‌پذیری زنجیره تامین آن تاثیر دارد.
- H_{2a}: همسویی بازاریابی-مدیریت زنجیره تامین تاثیر سرمایه اجتماعی بر ظرفیت جذب را تقویت می‌کند.
- H_{2B}: همسویی بازاریابی مدیریت زنجیره تامین تأثیر سرمایه اجتماعی بر انعطاف‌پذیری زنجیره تامین تقویت می‌کند.
- H₃: ظرفیت جذب یک شرکت بر انعطاف پذیری زنجیره تامین آن تاثیر دارد.
- H₄: ظرفیت جذب یک شرکت بر ارتباط بین سرمایه اجتماعی و تاب آوری زنجیره تامین نقش واسطه‌ای دارد.
- H₅: انعطاف‌پذیری زنجیره تامین یک شرکت بر عملکرد سازمانی آن تاثیر دارد.

با بررسی مدل‌های مختلف و پژوهش‌های پیشین و با استفاده از مدل ارائه شده در مقاله گلکسی و همکاران (۲۰۲۰)، مدل مفهومی تحقیق استخراج و به عنوان یک چارچوب مفهومی برای این تحقیق در نظر گرفته شد. در شکل ۱، مدل مفهومی تحقیق آمده شده است.

شکل ۱: مدل مفهومی تحقیق

اجرای سفارش به عنوان سه توانمندی مهم شرکت خودروسازی آلفا شناسایی شدند. تانگ و تاملین [۱۵] قدرت انعطاف‌پذیری برای کاهش خطرات زنجیره تامین را بررسی کردند. نتایج بدست آمده نشان داد شرکت‌ها می‌توانند با اجرای یک برنامه کاهش ریسک که سطح انعطاف‌پذیری نسبتاً پایینی دارد، ارزش استراتژیک قابل توجهی به دست آورند. برخی از تجزیه و تحلیل‌های مدل بر اساس مدل‌هایی است که در ادبیات اخیر ارائه شده است. یافته‌ها قدرت انعطاف‌پذیری را برجسته می‌کند و استدلال‌های قانع‌کننده‌ای را برای استفاده از انعطاف‌پذیری برای کاهش خطرات زنجیره تامین ارائه می‌دهد. سریدیو و سارانگا [۱۶] عدم قطعیت و خطر زنجیره تامین را با نقش تعدیل‌کننده انعطاف‌پذیری زنجیره تامین در کاهش خطر بررسی کردند. تحقیقات تجربی نشان می‌دهد که عدم اطمینان در زنجیره تامین منجر به خطر بالای زنجیره تامین می‌شود. و در محیط‌های نامشخص، عرضه و انعطاف‌پذیری تولید به ترتیب به کاهش خطرات فرآیند تولید و تولید کمک می‌کنند. با این حال، نتایج همچنین نشان می‌دهد که، در بازارهای نوظهور مانند هند که زیرساخت‌های لجستیکی کمتر توسعه یافته است، توانایی‌های داخلی به تنهایی ممکن است در کاهش خطر تحویل زنجیره تامین کافی نباشد. یافته‌ها نه تنها در پرکردن شکاف‌های خاصی در ادبیات مدیریت ریسک زنجیره تامین نقش دارد، بلکه درک بهتری از انواع انعطاف‌پذیری را که می‌تواند ریسک زنجیره تامین را در محیط‌های مختلف تجاری کاهش دهد، به مدیران و محققان عملی ارائه می‌دهد. اسماعیل گولکچی و اولی کواوالاین [۱۷] نقش ظرفیت جذب و همسویی مدیریت زنجیره تامین بازاریابی و زنجیره تامین را در تحقق تاثیر بالقوه سرمایه اجتماعی بر انعطاف‌پذیری زنجیره تامین بررسی کردند. با استفاده از داده‌های به‌دست‌آمده از پاسخ‌دهندگان دوگانه از ۲۶۵ شرکت ترکیه‌ای، آن‌ها نقش واسطه‌ای ظرفیت جذب و نقش تعدیل‌کننده همسویی مدیریت زنجیره تامین بازاریابی-تامین را آزمایش کردند. یافته‌ها نشان می‌دهد که ظرفیت جذب رابطه بین سرمایه اجتماعی و تاب‌آوری زنجیره تامین را واسطه می‌کند، و پیوندهای بین سرمایه اجتماعی و ظرفیت جذب و سرمایه اجتماعی و انعطاف‌پذیری زنجیره تامین زمانی قوی‌تر است که همسویی مدیریت زنجیره تامین بازاریابی و زنجیره تامین بالا باشد. آن‌ها همچنین دریافتند که انعطاف‌پذیری زنجیره تامین به طور مثبت با عملکرد

روش شناسی تحقیق

روایی و پایایی ابزار تحقیق

تحقیق حاضر از لحاظ هدف، کاربردی و از لحاظ روش، توصیفی-تحلیلی و به شیوه پیمایشی با رویکرد علی است. جامعه آماری در این تحقیق، کارکنان شرکت خودروسازی ایران خودرو در استان تهران بوده و نمونه آماری با استفاده از فرمول کوکران و به روش تصادفی با شانس انتخاب یکسان نمونه برابر ۳۹۲ به دست آمده است. گویه‌های پرسشنامه مورد استفاده در این تحقیق بیشتر از پرسشنامه استاندارد گلکسی و همکاران (۲۰۲۰) بوده و با توجه به شرایط موجود در شرکت ایران خودرو، تعدادی از گویه‌ها تغییر داده شده اند. پرسشنامه حاضر در مجموع شامل ۳۰ گویه شامل ۴ گویه در بخش ویژگی‌های فردی و جمعیت شناختی شامل جنسیت، سن، میزان تحصیلات و سابقه کار و ۲۶ سوال در بخش مربوط به بررسی فرضیه‌های تحقیق می‌باشد. مقیاس بندی سوالات تحقیق بر اساس طیف پنج گزینه ای لیکرت برای متغیرهای تحقیق از محدوده کاملاً مخالفم (نمره ۱) تا کاملاً موافقم (نمره ۵) صورت گرفته است. از شاخص روایی سازه KMO برای تعیین روایی پرسشنامه و از آلفای کرونباخ برای تعیین پایایی پرسشنامه موجود استفاده گردید که مقادیر مربوطه در جدول ۱ آورده شده است. با توجه به مقدار محاسبه شده برای آلفای کرونباخ، می‌توان گفت که پرسشنامه حاضر از پایایی لازم برخوردار است.

جدول ۱: مقادیر روایی و پایایی ابزار پژوهش

متغیر	آلفای کرونباخ	KMO	تعداد گویه
سرمایه اجتماعی ^۱ (SC)	۰/۷۶۵	۰/۷۲۳	۵
همسویی مدیریت بازاریابی زنجیره تامین ^۲ (SA)	۰/۸۰۶	۰/۸۳۱	۵
ظرفیت جذب ^۳ (AC)	۰/۸۱۱	۰/۸۶۴	۶
انعطاف‌پذیری زنجیره تامین ^۴ (SF)	۰/۸۰۱	۰/۸۱۴	۵
عملکرد سازمانی ^۵ (OP)	۰/۷۶۰	۰/۷۷۵	۵
آلفای کل	۰/۹۴۸	۰/۹۴۸	۲۶

جدول ۲: نتایج مربوط به متغیر فردی و جمعیت‌شناختی جنسیت افراد شرکت‌کننده

متغیر (جنسیت)	فراوانی (تعداد)	درصد فراوانی (%)
مرد	۳۲۲	۸۲/۱۴
زن	۷۰	۱۷/۸۶

جدول ۳: نتایج مربوط به متغیر فردی و جمعیت‌شناختی سن افراد شرکت‌کننده

محدوده سنی	فراوانی (تعداد)	درصد فراوانی (%)
۵۰ <	۶۳	۱۶
۴۹-۳۸	۱۴۲	۳۶/۲
۳۷-۲۹	۱۱۶	۲۹/۷
۲۸ >	۷۱	۱۸/۱

جدول ۴: نتایج مربوط به متغیر فردی و جمعیت‌شناختی مدرک تحصیلی افراد شرکت‌کننده

مدرک تحصیلی	فراوانی (تعداد)	درصد فراوانی (%)
دکتری	۹	۲/۳
کارشناسی ارشد	۴۳	۱۱
کارشناسی	۲۲۱	۵۶/۵
پایین‌تر از کارشناسی	۱۱۹	۳۰/۲

جدول ۵: نتایج مربوط به متغیر فردی و جمعیت‌شناختی سابقه افراد شرکت‌کننده

سابقه کار	فراوانی (تعداد)	درصد فراوانی (%)
۲۰ <	۴۰	۱۰/۲
۲۰-۱۶	۶۳	۱۶
۱۵-۱۱	۱۹۰	۴۸/۶
۱۰-۵	۵۹	۱۵
۵ >	۴۰	۱۰/۲

ضرائب همبستگی متغیرهای پژوهش

یکی از موارد مهم در تحلیل داده‌های پژوهش، بررسی میزان همبستگی میان متغیرها می‌باشد. هرچه مقدار همبستگی بیشتر باشد، نتایج حاصل از تحلیل از قابلیت اعتماد بالاتری برخوردار خواهد بود. در این پژوهش جهت محاسبه همبستگی میان متغیرها از آزمون پیرسون در نرم‌افزار SPSS استفاده شده است. در جداول ۶ و ۷ به ترتیب مقادیر میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش و نتایج حاصل از همبستگی پیرسون میان متغیرهای پژوهش به ترتیب آورده شده است.

جدول ۶: آمار توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار
سرمایه اجتماعی	۱۶/۹۵	۰/۲۰۲
همسویی مدیریت بازاریابی زنجیره تامین	۱۷/۲۸	۰/۲۰۵
ظرفیت جذب	۲۰/۸۶	۰/۲۱۲
انعطاف‌پذیری زنجیره تامین	۱۷/۱۳	۰/۲۱۴
عملکرد سازمانی	۱۷/۵۴	۰/۲۰۱

نرمال شده

اعتماد ۰/۰۵ انجام شده است. در جدول ۸ مقادیر این شاخص‌ها برای مدل ترسیمی آورده شده است.

همانطور که در جدول ۸ آورده شده است، مقادیر مربوط به آلفای کرونباخ مدل ترسیمی بزرگتر از ۰/۷، ضریب پایایی همگون بزرگتر از ۰/۸، و میانگین واریانس استخراجی بزرگتر از ۰/۵ می‌باشند که همگی در محدوده قابل قبول قرار دارند. ضریب پایایی همگون معیاری است برای ارزیابی برازش مدل ترسیمی که مقدار آن در صورتی که بیشتر از ۰/۷ و بین مقادیر آلفای کرونباخ و ضریب پایایی ترکیبی باشد، نشانگر قابلیت اطمینان بالا است.

شاخص‌های برازش مستقل از متغیر مستقل (ضریب تشخیص^۸)

ضریب تعیین یکی از پنج معیار اصلی برازش مدل در روش حداقل مربعات جزئی است. این شاخص بیانگر میزان تغییرات هر یک از متغیرهای وابسته مدل است که به وسیله متغیرهای مستقل تبیین می‌شود. مقدار R^2 تنها برای متغیرهای درون‌زای مدل ارائه می‌شود و در مورد سازه‌های برون‌زا مقدار آن برابر صفر است. هرچه مقدار R^2 مربوط به سازه‌های درون‌زای مدل بیشتر باشد، نشان از برازش بهتر مدل است. در جدول ۹ مقادیر مربوط به این شاخص به صورت عادی و تعدیل شده آورده شده است

جدول ۷: ضرائب همبستگی پیرسون متغیرهای پژوهش

متغیرها	SC	SA	AC	SF	OP
SC	۱/۰				
SA	۰/۷۷۷	۱/۰			
AC	۰/۷۹۳	۰/۸۲۱	۱/۰		
SF	۰/۸۳۷	۰/۷۷۷	۰/۷۹۱	۱/۰	
OP	۰/۷۲۸	۰/۷۱۲	۰/۷۹۵	۰/۷۰۹	۱/۰

با توجه به مقادیر به دست آمده برای ضرائب همبستگی متغیرهای پژوهش که همگی بین ۰/۷ تا ۱/۰ می‌باشد، می‌توان بیان کرد که رابطه قوی و بسیار قوی در بین متغیرهای پژوهش وجود دارد، بنابراین نتایج حاصل از بکارگیری متغیرهای پژوهش در تحلیل از قابلیت اعتماد بالایی برخوردار می‌باشد.

شاخص‌های برازش مدل ترسیمی

شاخص‌های برازش کلی

از جمله موارد مهم در برآورد مدل ترسیمی، تعیین مقادیر شاخص‌های برازش برای مدل می‌باشد. شاخص‌های برازش برای مدل ترسیمی در هر نرم‌افزار متفاوت می‌باشد. برای نرم‌افزار Smart PLS شاخص‌های مهم برازش مدل ترسیمی آلفای کرونباخ، ضریب پایایی ترکیبی^۹، ضریب پایایی همگون و میانگین واریانس استخراجی^۷ است. تمام محاسبات در نرم‌افزار در سطح

جدول ۸: شاخص‌های برازش مهم مدل ترسیمی

شاخص	آلفای کرونباخ	پایایی همگون	پایایی ترکیبی	میانگین واریانس استخراجی	ریشه میانگین مربعات خطا
حد قابل قبول	بزرگتر از ۰/۷	بزرگتر از ۰/۷	بزرگتر از ۰/۷	بزرگتر از ۰/۵	کمتر از ۱/۰٪
سرمایه اجتماعی	۰/۷۶۶	۰/۷۷۷	۰/۸۴۳	۰/۵۱۹	۰/۰۰
همسویی مدیریت زنجیره تامین بازاریابی	۰/۸۰۶	۰/۸۰۹	۰/۸۶۶	۰/۵۶۴	۰/۰۰
ظرفیت جذب	۰/۸۱۲	۰/۸۲۲	۰/۸۶۵	۰/۵۱۷	۰/۰۰
انعطاف‌پذیری زنجیره تامین	۰/۸۰۴	۰/۸۰۷	۰/۸۶۵	۰/۵۶۲	۰/۰۰
عملکرد سازمانی	۰/۷۶۴	۰/۷۶۵	۰/۸۳۸	۰/۵۰۹	۰/۰۰
شاخص برازش مدل ترسیمی	۰/۹۴۸	۰/۹۲۱	۰/۹۶۵	۰/۶۸۹	۰/۰۱۴

جدول ۹: مقادیر مربوط به مربع R

شاخص	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده
حد قابل قبول	بزرگتر از ۰/۶	بزرگتر از ۰/۶
همسویی مدیریت زنجیره تامین بازاریابی	۰/۶۱۷	۰/۶۱۶
ظرفیت جذب	۰/۷۴۹	۰/۷۴۸
انعطاف‌پذیری زنجیره تامین	۰/۷۶۰	۰/۷۵۸
عملکرد سازمانی	۰/۶۱۴	۰/۶۱۲

مدل ترسیمی تحقیق

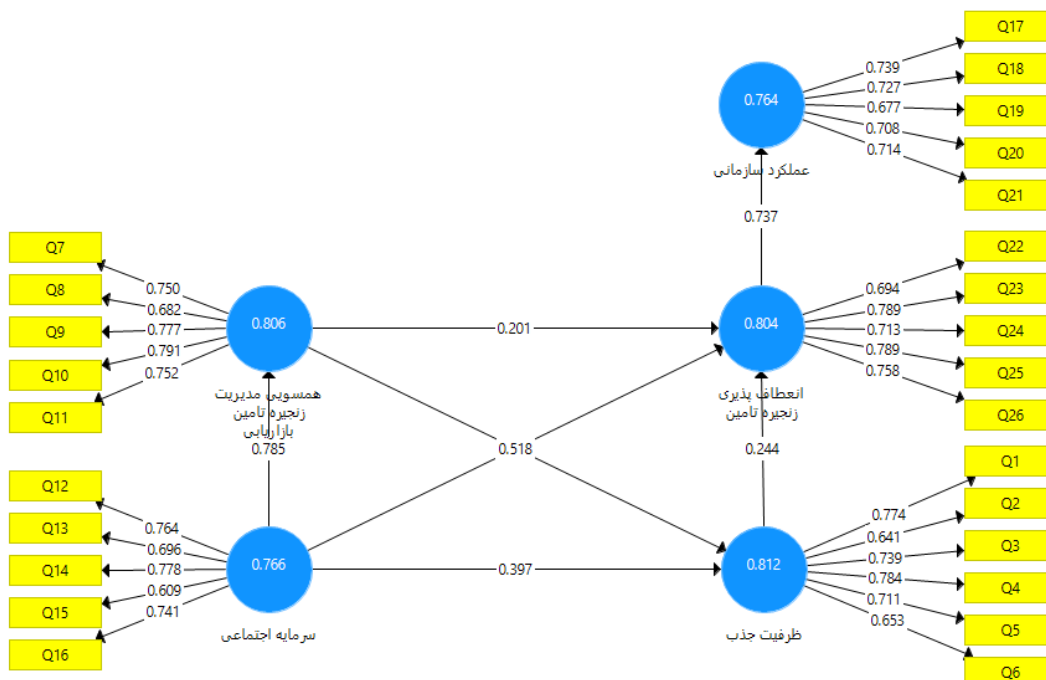
مدل ترسیمی پژوهش در حالت *Standard Solution*

در شکل ۲ مدل ترسیمی پژوهش در حالت *Standard Solution* به همراه آلفای کرونباخ در مرکز هر دایره (هر متغیر پژوهش) و ضرائب مسیر آورده شده است. همانطور که در شکل ۲ دیده می‌شود، بیشترین ضریب مسیر مربوط به مسیر سرمایه اجتماعی به همسویی مدیریت زنجیره تامین بازاریابی و نیز مسیر انعطاف‌پذیری زنجیره تامین به عملکرد سازمانی است. مسیرهای سرمایه اجتماعی به انعطاف‌پذیری زنجیره تامین، همسویی مدیریت زنجیره تامین بازاریابی به ظرفیت جذب و سرمایه اجتماعی به ظرفیت جذب نیز دارای ضرائب مسیر مناسبی هستند. کمترین ضرائب مسیر مربوط به دو مسیر ظرفیت جذب به انعطاف‌پذیری زنجیره تامین و همسویی مدیریت زنجیره تامین بازاریابی به انعطاف‌پذیری زنجیره تامین می‌باشد. مقادیر بارهای عاملی برای تمام گویه‌ها صرف‌نظر از متغیر پژوهش مربوطه باید بزرگتر از ۰/۴ باشد، در غیر این صورت بیانگر تاثیر پایین آن گویه در متغیر پژوهشی مربوطه می‌باشد و باید آن گویه اصلاح یا حذف گردد. همانطور که در شکل ۲ نشان داده شده است بیشترین بار عاملی

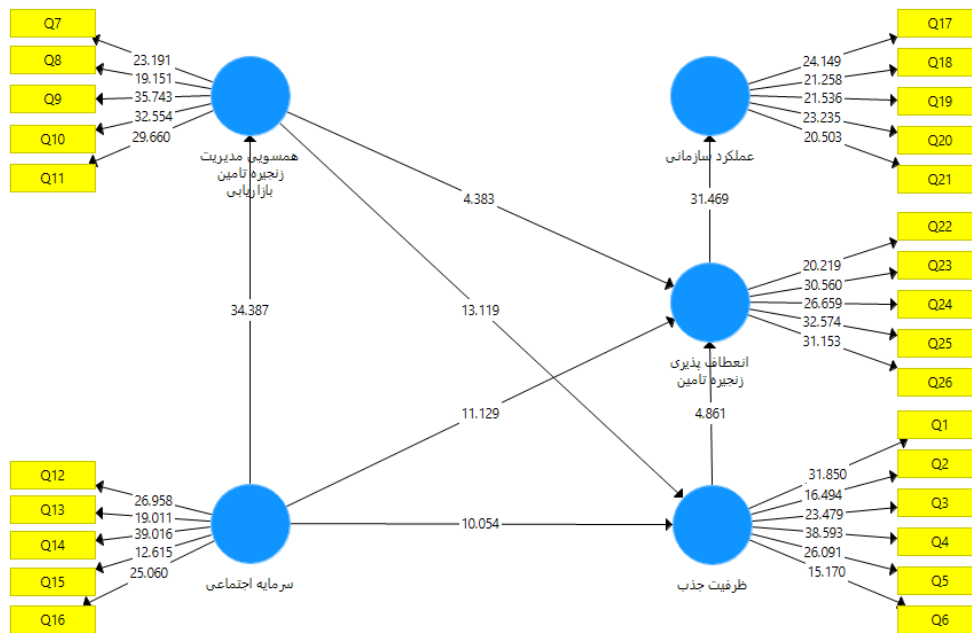
مربوط به گویه ۱۰ معادل ۰/۷۹۱ و کمترین مقدار بار عاملی مربوط به گویه ۱۵ معادل ۰/۶۰۹ است که بیان می‌کند تمام مقادیر این بارها در محدوده قابل قبول (بزرگتر از ۰/۴) می‌باشند. قابل ذکر است در صورتی که آلفای کرونباخ و یا پایایی ترکیبی برای هر متغیر پژوهشی در محدوده قابل قبولی قرار داشته باشند، معمولاً بارهای عاملی گویه‌ها در محدوده قابل قبول قرار می‌گیرند.

مدل ترسیمی پژوهش در حالت *T-Values*

حالت دیگر مدل ترسیمی در نرم‌افزار Smart PLS نشان دادن مقادیر *T* که قدر مطلق این مقادیر باید بیشتر از ۱/۹۶ باشد، برای مسیرهای مدل و همچنین گویه‌های مربوط به متغیرهای پژوهش می‌باشد. در شکل ۳ مدل ترسیمی پژوهش در حالت *T-values* آورده شده است. همانطور که در شکل ۳ نشان داده شده است، برای تمام مسیرها مقادیر *T* بیشتر از ۱/۹۶ می‌باشد و معنی دار بودن مسیرهای تعیین شده و همچنین ارتباط گویه‌ها با متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. از این مقادیر و مقادیر ضرائب مسیر برای آزمون فرضیه‌های پژوهش استفاده می‌شود که در بخش‌های آتی آورده می‌شود.

شکل ۲: ضرائب مسیر مدل ترسیمی پژوهش در حالت *Standard Solution*

شکل ۳: مدل ترسیمی پژوهش در حالت T-Values

آزمون فرضیه‌ها

فرضیه اول: سرمایه اجتماعی یک شرکت بر ظرفیت جذب آن تاثیر دارد.

با توجه به اینکه مقدار ضریب مستقیم استاندارد مسیر برای سرمایه اجتماعی به ظرفیت جذب مقدار ۰/۳۹۷ بوده و مقدار آماره T نیز ۱۰/۰۵ بوده که بیشتر از ۱/۹۶ است که معناداری تاثیر سرمایه اجتماعی بر ظرفیت جذب را نشان می‌دهد، لذا می‌توان بیان کرد که با احتمال ۹۵ درصد فرض H_0 رد شده و فرضیه اول تایید می‌شود.

فرضیه دوم: سرمایه اجتماعی یک شرکت بر انعطاف‌پذیری زنجیره تامین آن تاثیر دارد.

با توجه به اینکه مقدار ضریب مستقیم استاندارد مسیر برای سرمایه اجتماعی به انعطاف‌پذیری زنجیره تامین مقدار ۰/۴۸۴ بوده و مقدار آماره T نیز ۱۱/۱۳ بوده که بیشتر از ۱/۹۶ است که معناداری تاثیر سرمایه

در جدول ۱۰ خلاصه ضرائب مسیر مدل معادلات ساختاری آورده شده است. نکته قابل ذکر برای این موارد این است که با توجه به اینکه تمام محاسبات در سطح اعتماد ۹۵ درصد انجام شده است لذا مقادیر P برای تمام مسیرها اعم از مسیرهای داخلی و مسیرهای خارجی مربوط به گویه‌های پژوهش باید کمتر از مقدار ۰/۰۵ باشد در غیر اینصورت مسیر نامبرده از قابلیت اعتماد قابل قبولی برخوردار نبوده و در آزمون فرضیه‌های پژوهش اختلال ایجاد می‌کند.

همانطور که از جدول ۱۰ برمی‌آید مقادیر P برای تمام مسیرها برابر ۰/۰۰ بوده که کمتر از مقدار ۰/۰۵ و حد قابل قبول می‌باشد. مقادیر آماره T نیز همگی از ۱/۹۶ بیشتر بوده که اعتبار مسیرها را نشان می‌دهد، همچنین ضرائب بتای استاندارد شده مسیرها نیز دلالت بر رابطه معنادار مسیرهای نامبرده دارد و در آخر، انحراف معیار مسیرها نیز در حد قابل قبولی قرار دارند.

جدول ۱۰: خلاصه ضرائب مسیر مدل معادلات ساختاری

مسیر	ضریب بتا استاندارد شده	انحراف معیار	آماره T	مقدار P
انعطاف‌پذیری زنجیره تامین ← عملکرد سازمانی	۰/۷۳۹	۰/۰۲۳	۳۱/۴۷	۰/۰۰
سرمایه اجتماعی ← انعطاف‌پذیری زنجیره تامین	۰/۴۸۲	۰/۰۴۴	۱۱/۱۳	۰/۰۰
سرمایه اجتماعی ← ظرفیت جذب	۰/۴۰۱	۰/۰۳۹	۱۰/۱	۰/۰۰
سرمایه اجتماعی ← همسویی مدیریت زنجیره تامین بازاریابی	۰/۷۸۵	۰/۰۲۳	۳۴/۳۹	۰/۰۰
ظرفیت جذب ← انعطاف‌پذیری زنجیره تامین	۰/۲۴۷	۰/۰۵۰	۴/۸۶	۰/۰۰
همسویی مدیریت زنجیره تامین بازاریابی ← انعطاف‌پذیری زنجیره تامین	۰/۲۰۰	۰/۰۴۶	۴/۳۸	۰/۰۰
همسویی مدیریت زنجیره تامین بازاریابی ← ظرفیت جذب	۰/۵۱۵	۰/۰۴۰	۱۳/۱۲	۰/۰۰

تامین با تعدیل‌گری همسویی مدیریت زنجیره تامین بازاریابی برابر $0/509=0/648 \times 0/785$ می‌باشد و این مقدار علاوه بر مثبت بودن از مقدار ضریب استاندارد مستقیم مسیر سرمایه اجتماعی بر انعطاف‌پذیری زنجیره تامین یعنی $0/484$ بیشتر می‌باشد، لذا می‌توان با احتمال ۹۵ درصد بیان کرد که فرض H_0 رد شده و فرضیه چهارم نیز تایید می‌شود.

فرضیه پنجم: ظرفیت جذب یک شرکت بر انعطاف‌پذیری زنجیره تامین آن تاثیر دارد.

با توجه به اینکه مقدار ضریب مستقیم استاندارد مسیر برای ظرفیت جذب به انعطاف‌پذیری زنجیره تامین مقدار $0/244$ بوده و مقدار آماره T نیز $4/86$ بوده که بیشتر از $1/96$ است که معناداری تاثیر ظرفیت جذب بر انعطاف‌پذیری زنجیره تامین را نشان می‌دهد، لذا می‌توان بیان کرد که با احتمال ۹۵ درصد فرض H_0 رد شده و فرضیه پنجم نیز تایید می‌شود.

فرضیه ششم: ظرفیت جذب یک شرکت بر ارتباط بین سرمایه اجتماعی و انعطاف‌پذیری زنجیره تامین نقش واسطه‌ای دارد.

با توجه به اینکه مقدار ضریب مستقیم استاندارد مسیر برای سرمایه اجتماعی به انعطاف‌پذیری زنجیره تامین مقدار $0/484$ بوده و مقدار آماره T نیز $1/13$ بوده که بیشتر از $1/96$ است که معناداری تاثیر سرمایه اجتماعی بر انعطاف‌پذیری زنجیره تامین را نشان می‌دهد و ضریب غیرمستقیم استاندارد برای این مسیر یعنی مسیرهای سرمایه اجتماعی به ظرفیت جذب و ظرفیت جذب به انعطاف‌پذیری زنجیره تامین به ترتیب برابر $0/397$ و $0/244$ بوده و مقادیر آماره T برای این دو مسیر نیز به ترتیب برابر $10/054$ و $4/86$ بوده که دلالت بر معناداری تاثیر متغیر ابتدای مسیر به متغیر هدف در مسیرهای نامبرده را دارد لذا ضریب غیرمستقیم سرمایه اجتماعی بر انعطاف‌پذیری زنجیره تامین با نقش واسطه‌ای ظرفیت جذب برابر $0/397 \times 0/244 = 0/100$ می‌باشد و این مقدار علاوه بر مثبت بودن و بزرگتر بودن مقدار آماره T مسیر سرمایه اجتماعی بر انعطاف‌پذیری زنجیره تامین از مقدار $1/96$ است که دلالت بر معناداری تاثیر سرمایه اجتماعی بر انعطاف‌پذیری زنجیره تامین با نقش واسطه‌ای ظرفیت جذب است، لذا می‌توان با احتمال ۹۵ درصد بیان کرد که فرض H_0 رد شده و فرضیه ششم نیز تایید می‌شود.

اجتماعی بر انعطاف‌پذیری زنجیره تامین را نشان می‌دهد، لذا می‌توان بیان کرد که با احتمال ۹۵ درصد فرض H_0 رد شده و فرضیه دوم نیز تایید می‌شود.

فرضیه سوم: همسویی بازاریابی-مدیریت زنجیره تامین تاثیر سرمایه اجتماعی بر ظرفیت جذب را تقویت می‌کند. با توجه به اینکه مقدار ضریب مستقیم استاندارد مسیر برای سرمایه اجتماعی به ظرفیت جذب مقدار $0/397$ بوده و مقدار آماره T نیز $10/054$ بوده که بیشتر از $1/96$ است که معناداری تاثیر سرمایه اجتماعی بر ظرفیت جذب را نشان می‌دهد و ضریب غیرمستقیم استاندارد برای این مسیر یعنی مسیرهای سرمایه اجتماعی به همسویی بازاریابی-مدیریت زنجیره تامین و همسویی بازاریابی-مدیریت زنجیره تامین به ظرفیت جذب به ترتیب برابر $0/785$ و $0/518$ بوده و مقادیر آماره T برای این دو مسیر نیز به ترتیب برابر $34/39$ و $13/12$ بوده که دلالت بر معناداری تاثیر متغیر ابتدای مسیر به متغیر هدف در مسیرهای نامبرده را دارد لذا ضریب غیرمستقیم سرمایه اجتماعی بر ظرفیت جذب با تعدیل‌گری همسویی مدیریت زنجیره تامین بازاریابی برابر $0/518 \times 0/407 = 0/212$ می‌باشد و این مقدار علاوه بر مثبت بودن بیشتر از مقدار ضریب استاندارد مستقیم مسیر سرمایه اجتماعی بر ظرفیت جذب یعنی $0/397$ می‌باشد، لذا می‌توان با احتمال ۹۵ درصد بیان کرد که فرض H_0 رد شده و فرضیه سوم نیز تایید می‌شود.

فرضیه چهارم: همسویی بازاریابی-مدیریت زنجیره تامین تاثیر سرمایه اجتماعی بر انعطاف‌پذیری زنجیره تامین را تقویت می‌کند.

با توجه به اینکه مقدار ضریب مستقیم استاندارد مسیر برای سرمایه اجتماعی به انعطاف‌پذیری زنجیره تامین مقدار $0/484$ بوده و مقدار آماره T نیز $1/13$ بوده که بیشتر از $1/96$ است که معناداری تاثیر سرمایه اجتماعی بر انعطاف‌پذیری زنجیره تامین را نشان می‌دهد و ضریب غیرمستقیم استاندارد برای این مسیر یعنی مسیرهای سرمایه اجتماعی به همسویی بازاریابی-مدیریت زنجیره تامین و همسویی بازاریابی-مدیریت زنجیره تامین به انعطاف‌پذیری زنجیره تامین به ترتیب برابر $0/785$ و $0/648$ بوده و مقادیر آماره T برای این دو مسیر نیز به ترتیب برابر $34/39$ و $31/4$ بوده که دلالت بر معناداری تاثیر متغیر ابتدای مسیر به متغیر هدف در مسیرهای نامبرده را دارد لذا ضریب غیرمستقیم سرمایه اجتماعی بر انعطاف‌پذیری زنجیره

فرضیه هفتم: *انعطاف پذیری زنجیره تأمین یک شرکت بر عملکرد سازمانی آن تاثیر دارد.*

با توجه به اینکه مقدار ضریب مستقیم استاندارد مسیر برای انعطاف پذیری زنجیره تأمین به عملکرد سازمانی مقدار $0/737$ بوده و مقدار آماره T نیز $31/47$ بوده که بیشتر از $1/96$ است که معناداری تاثیر انعطاف پذیری زنجیره تأمین بر عملکرد سازمانی را نشان می‌دهد، لذا می‌توان بیان کرد که با احتمال ۹۵ درصد فرض H_0 رد شده و فرضیه هفتم نیز تایید می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

امروزه در کنار سرمایه‌های انسانی و اقتصادی، سرمایه دیگری به نام سرمایه اجتماعی نیز مورد توجه قرار گرفته است [۱۸]. سرمایه اجتماعی یا بعد معنوی یک اجتماع، میراث تاریخی است که از طریق تشویق افراد به "همکاری" و "مشارکت" در تعاملات اجتماعی، قادر است به حل میزان بیشتری از معضلات موجود در آن اجتماع، فائق آید و حرکت به سوی رشد و توسعه شتابان اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و غیره را میسر سازد به طوری که بسیاری از گروهها، سازمانها و جوامع انسانی، بدون سرمایه اقتصادی و صرفاً با تکیه بر سرمایه انسانی و اجتماعی توانستند به موفقیت دست یابند اما هیچ مجموعه انسانی بدون سرمایه اجتماعی نمی‌تواند اقدامات مفید و هدفمندی انجام دهد. سرمایه ساختاری شامل همه ذخایر غیرانسانی دانش در سازمان می‌شود که دربرگیرنده پایگاههای داده، نمودارهای سازمانی، دستورالعمل‌های اجرایی فرایندها، استراتژی‌ها، برنامه‌های اجرایی و به طور کلی هر آنچه که ارزش آن برای سازمان بالاتر از ارزشهای مادیاش باشد است [۱۸]. بعد شناختی سرمایه اجتماعی، نقش مهمی در روابط اجتماعی دارد. وجود هدف مشترک، توانایی افراد را برای دسترسی به دیگران و اطلاعات و دانش آنها افزایش داده و به ویژه احتمال دسترسی به اطلاعاتی که مرتبط با تشخیص فرصت‌ها میشوند را موجب می‌شود. سرمایه رابطه‌ای نیز یکی دیگر از عناصر مهم سرمایه اجتماعی است، به طوری که افراد از طریق ایجاد شبکه‌های ارتباطی به راحتی بسیاری از کارهایی را که به تنهایی قادر به انجام آنها نیستند و یا به دشواری انجام می‌دهند را به خوبی انجام می‌دهند [۱۹]. همچنین تبادل دانش به عنوان یک ابزار کلیدی برای بهبود اثربخشی و عملکرد سازمانی، شناخته شده است و از دیدگاه دانش بنیانی، اشتراک دانش مهمترین منبع استراتژیک برای اطمینان از بقا و موفقیت طولانی مدت

سازمان محسوب می‌شود. از طرفی یادگیری دانش مقوله‌ای مهم و اساسی است که هم در بقای سازمان و هم در کسب موفقیت آن در صحنه رقابت نقش دارد، زیرا تغییرات متداول محیطی، سازمانها را ناگزیر به مقابله و رقابت با یکدیگر در عرصه به دست آوردن دانش ساخته است. به طور کلی دانش زیربنای مهارت، تجربه و تخصص هر فرد است و ظرفیت جذب به توانمندی استفاده از دانش موجود در راستای احاطه بر ارزش اطلاعات جدید، جذب و به کارگیری آن برای ایجاد قابلیت‌ها و دانش جدید اشاره دارد [۲۰]. زنجیره تأمین یک سیستم یکپارچه از فرایندهای مرتبط و به منظور دستیابی به مواد و قطعات موردنیاز، تبدیل مواد اولیه به محصول، ارزش‌گذاری محصولات، توزیع محصولات به مشتریان، ساده‌سازی انتقال اطلاعات بین اجزاء زنجیره (اعم از تامین‌کنندگان، تولیدکنندگان، توزیع‌کنندگان، واسطه‌ها، خرده‌فروشان و مشتریان) تشکیل شده است. زنجیره تأمین دربرگیرنده تمامی جابجایی‌ها و ذخیره مواد اولیه، موجودی در حین کار و محصول تمام شده از نقطه شروع اولیه تا نقطه پایان مصرف می‌باشد. زنجیره تأمین، یک رویکرد یکپارچه‌سازی برای برنامه‌ریزی و کنترل مواد می‌باشد که از تامین‌کنندگان تا مشتریان جریان دارد همان گونه که در وظایف مختلف در یک سازمان جریان دارد [۲۰]. از طرفی در دنیای رقابتی امروز و با توجه به انتظارات پیچیده مشتریان، سازمانها خود را با مشتریانش روبه‌رو می‌بینند که خواستار افزایش در تنوع محصول، هزینه پایین، کیفیت بهتر و دسترسی سریع تر به آن محصول هستند. سازمانها برای موفقیت خود روی به مدیریت زنجیره‌ی تأمین می‌آورند زیرا این رویکرد در فعالیتهایی متمرکز است که در یک زنجیره ارزشی وجود دارد. زنجیره تأمین عرضه‌کنندگان، تولیدکنندگان، توزیع‌کنندگان و مشتریان را با استفاده از فناوری اطلاعات جهت برآورده نمودن هرچه موثرتر و کارا تر انتظارات مشتریان با همدیگر ادغام می‌نماید که در نتیجه منجر به عملکرد بهینه سازمان می‌شود. از طرفی عملکرد سازمان تابعی از منابع و قابلیت‌های سازمان است. از بین منابع سازمانی، دانش مهمترین آنها تلقی می‌شود. با توجه به اهمیت کسب اطلاعات در سازمانها، جذب دانش برای استفاده این سازمانها و کارکنان آن امری ضروری به نظر می‌رسد. ظرفیت جذب به سازمانها این امکان را می‌دهد که با شناخت ترکیب و به کارگیری دانش بیرونی، توانایی خود را برای تغییر و سازگاری با محیط خارجی بالا ببرد و در عرصه رقابت به بقای خود ادامه دهد [۲۰].

پیشنهادات

- انتخاب نمونه بیشتر جهت بررسی دقیق تر و تعمیم به کل جامعه آماری نظر به گستردگی و حجم زیاد جامعه آماری.
- بررسی مستقیم تاثیر سرمایه اجتماعی بر عملکرد سازمانی.
- بررسی غیرمستقیم تاثیر سرمایه اجتماعی بر عملکرد سازمانی با نقش میانجی انعطاف‌پذیری زنجیره تامین.
- بررسی نقش مستقیم همسویی مدیریت زنجیره تامین بازاریابی بر عملکرد سازمانی.
- بررسی نقش غیرمستقیم همسویی مدیریت زنجیره تامین بازاریابی بر عملکرد سازمانی با نقش میانجی انعطاف‌پذیری زنجیره تامین.
- افزودن متغیر مدیریت ریسک زنجیره تامین به عنوان یک متغیر مستقل به مدل و بررسی تاثیر آن بر سایر متغیرها.
- بررسی عدم امکان کورسازی در مطالعات جهت جلوگیری از تورش در نتایج.
- تنظیم پرسشنامه‌ای شامل گویه‌های فعلی بعلاوه گویه‌های مربوط به متغیر مدیریت ریسک زنجیره تامین و نیز گویه‌های بیشتر برای این متغیرها به منظور در نظر گرفتن ابعاد مختلف در بررسی معنادار بودن تاثیر متغیرها بر یکدیگر.

منابع و ماخذ

- 1) ربانی، مسعود، معنوی زاده، ندا، فرشایف گرانمایه، امیر. (۱۳۹۴). طراحی چندهدفه زنجیره تامین با در نظر گرفتن ریسک اختلال تسهیلات، عرضه و تقاضا در شرایط غیر قطعی بودن پارامترهای اقتصادی. مطالعات مدیریت صنعتی، دوره ۱۳، شماره ۳۷، صص ۵-۳۵.
- 2) مقدس، زهره، واعظ قاسمی، محسن، رحمانی پرچکلایی، بیژن. (۱۳۹۶). انتخاب بهترین تامین کننده با ورودی و خروجی‌های انعطاف‌پذیر در مدیریت زنجیره تامین با تحلیل پوششی داده‌ها. پژوهش‌های نوین در ریاضی، دوره ۳، شماره ۱۱، صص ۳۱-۴۰.
- 3) محمدی، علی، شجاعی، پیام. (۱۳۹۵). ارائه مدل جامع مؤلفه‌های مدیریت ریسک زنجیره تامین: رویکرد فزاینده. پژوهشنامه مدیریت اجرایی، دوره ۸، شماره ۱۵، صص ۹۳-۱۱۲.
- 4) Choi, T.Y., Dooley, K.J., Rungtusanatham, M., 2001. Supply networks and complex adaptive systems: control versus emergence. *J. Oper. Manag.* 19 (3), 351-366.
- 5) Ivanov, D., 2020. Predicting the impacts of epidemic outbreaks on global supply chains: a simulation-based analysis on the coronavirus outbreak (COVID-19/SARS-CoV-2) case. *Transport. Res. E Logist. Transport. Rev.* 136, 101922.
- 6) Nair, A., Vidal, J.M., 2011. Supply network topology and robustness against disruptions – an investigation using a multi-agent model. *Int. J. Prod. Res.* 49 (5), 1391-1404.
- 7) Spiegler, V., Naim, M., Wikner, J., 2012. A control engineering approach to the assessment of supply chain resilience. *Int. J. Prod. Res.* 50 (21), 6162-6187.
- 8) Um, J., Lyons, A., Lam, H. K., Cheng, T. C. E., & Dominguez-Pery, C., (2017) "Product variety management and supply chain performance: A capability perspective on their relationships and competitiveness implications". *International Journal of Production Economics*, 187, 15-26.
- 9) Chan, F. T., (2003) "Performance measurement in a supply chain". *The international journal of advanced manufacturing technology*, 21(7), 534-548.
- 10) Ivanov, D., Dolgui, A., 2020. Viability of intertwined supply networks: extending the supply chain resilience angles towards survivability. A position paper motivated by COVID-19 outbreak. *Int. J. Prod. Res.* 58 (10), 2904-2915.
- 11) صلاحی، فریبا (۱۳۹۹) ارائه الگویی با هدف کاهش هزینه ریسک زنجیره تامین با رویکرد ترکیبی، حسابداری مدیریت، دوره ۱۳، شماره ۴۵، صص ۱۶۷-۱۵۵.
- 12) El Baz, Jamal & Ruel, Salomé, 2021. "Can supply chain risk management practices mitigate the disruption impacts on supply chains' resilience and robustness? Evidence from an empirical survey in a COVID-19 outbreak era," *International Journal of Production Economics*, Elsevier, vol. 233(C).
- 13) درخشی خواجه، فاطمه، جبارزاده، یونس. (۱۳۹۹). توسعه مدل علی عوامل تأثیرگذار بر تاب‌آوری زنجیره تامین. نشریه علمی مدیریت زنجیره تامین، دوره ۲۲، شماره ۶۸، صص ۵۶-۷۳.
- 14) فکور امیر (۱۳۹۴). اندازه گیری انعطاف‌پذیری زنجیره تامین با استفاده از تئوری سیستم‌های

- خاکستری. پژوهش‌های مدیریت در ایران. ۱۳۹۴؛
۱۹ (۴): ۱۱۷-۱۳۸.
- 15) Tang, C., & Tomlin, B. (2020). The power of flexibility for mitigating supply chain risks. *International Journal of Production Economics*, 116(1), 12-27.
- 16) Sreedevi, R., & Saranga, H. (2019). Uncertainty and supply chain risk: The moderating role of supply chain flexibility in risk mitigation. *International Journal of Production Economics*, 193, 332-342.
- 17) Gölgeci, Ismail, and Olli Kuivalainen. "Does social capital matter for supply chain resilience? The role of absorptive capacity and marketing-supply chain management alignment." *Industrial Marketing Management* 84 (2020): 63-74.
- 18) Leo, S., Gentry-Brown, K., Makanji, H., Prasla, K., Pothier, L., & Cutts, S. (2019). Impact of a smartphone-based artificial intelligence platform on hepatitis C adherence in a real-world population. San Diego, CA: Academy of Managed Care Pharmacy.
- 19) Lei, J., Dawar, N., & Gürhan-Canli, Z. (2012). Base-rate information in consumer attributions of product-harm crises. *Journal of Marketing Research*, 49(3), 336-348.
- ۲۰) قنبری، عباس؛ طاهری، عطوفعلی (۱۴۰۰) نقش سرمایه‌های اجتماعی در انعطاف‌پذیری زنجیره تأمین با در نظر گرفتن نقش ظرفیت جذب و همسویی مدیریت زنجیره تأمین بازاریابی و عملکرد سازمانی (مطالعه موردی شرکت شیر پاستوریزه پگاه استان زنجان، هفتمین کنفرانس بین‌المللی علم مدیریت و حسابداری).

یادداشت‌ها

- ¹ *Social Capital (SC)*
² *Supply Chain Marketing Management Association (SA)*
³ *Absorption Capacity (AC)*
⁴ *Supply Chain Flexibility (SF)*
⁵ *Organizational Performance (OP)*
⁶ *Composite Reliability*
⁷ *Average Variance Extracted*
⁸ *Coefficient of Determination*
⁹ *R Square*

The Effect of Social Capital on the Acceptability of the Supply Chain and Organizational Performance Considering the Two Roles of Adjustment and Mediation of the Alignment of the Management of the Supply Chain, Points and Absorbability (Study of Iran Khodro Automobile Company)

Ghaemi, Pooyan

Islamic Azad University Science and Research Unit

Abstract

The most important goal of this research is to investigate the impact of the role of social capital on supply chain flexibility and organizational performance. In this research, the alignment of marketing supply chain management is considered as a moderating variable and absorption capacity as a mediating variable. This research is applied in terms of purpose and in terms of descriptive-analytical method with a causal approach. The statistical sample using Cochran's formula includes 392 employees of Iran Khodro Automobile Company. The standard questionnaire of Galaxy et al. (2020) was used to collect information and its face validity and factor analysis with KMO index equal to 0.928 and its reliability equal to 0.938 were obtained, which is confirmed. Using the path analysis technique, the results show that social capital has a positive and significant effect on supply chain flexibility. Also, social capital has a significant impact directly on the absorption capacity and considering the moderating role of marketing supply chain management alignment. The absorption capacity also has a positive and significant effect on the flexibility of the supply chain. Considering the moderating role of marketing supply chain management alignment as well as the mediating role of absorptive capacity, social capital also has a positive and significant effect on flexibility. Finally, supply chain flexibility has a positive and significant effect on organizational performance. Practical suggestions were also presented at the end.

Key words: Social capital; supply chain flexibility; Mediating variable of absorption capacity; Moderator variable of marketing supply chain management alignment; Organizational Performance